

..... *Neerlandica*
Extra Muros

Jaargang 40
nummer 3
oktober 2002

..... *Inhoud*

Neerlandica Extra Muros
Tijdschrift van de Internationale
Vereniging voor Neerlandistiek (IVN)
Drie afleveringen (2002)
Jaargang 40, 3, oktober 2002

Onder redactie van

F. Balk-Smit Duyzentkunst,
L. Beheydt, M. Boers-Goosens,
A.J. Gelderblom, Th. Hermans,
A.M. Musschoot, R.M. Vismans,
M. Kristel (redactiesecretaris)

Redactiesecretariaat

Raadhuisstraat 1
2481 BE Woubrugge, Nederland
Telefoon (0172) 51 82 43
Fax (0172) 51 99 25
E-mail bureau@ivnnl.com

Uitgever

Rozenberg Publishers
Rozengracht 176A
1016 NK Amsterdam, Nederland
Telefoon (020) 625 54 29
Fax (020) 620 33 95
E-mail info@rozenbergps.com
www.rozenbergps.com

Vormgeving

.SPATIE(puntspatie), Amsterdam

ISSN 0047-9276

Abonnementsprijzen en tarieven
voor advertenties: zie achterkant
omslag.

Arie Jan Gelderblom
Hollandse jongens in de maak 1

Kris Steyaert
*Een Nederlandstalige Shelley op de planken:
De reconstructie van een vergeten schandaal* 13

John H.A.L. de Jong
Het Europees Referentiekader gaat de wereld rond 26

Eugeen Roosens
Geel. Een unicum in de psychiatrie 40

Marion Boers
1602 – VOC – 2002
Kroniek cultuur en maatschappij 50

P. de Kleijn
Denk aan het opstapje
Kroniek van het Nederlands voor anderstaligen 60

Ton Anbeek
Liefde (?)
Kroniek van het proza 69

Besprekingen en aankondigingen 75

Marja Kristel
Enquête over Neerlandica Extra Muros 78

In Memoriam Luís Crespo Fabião 82

Jan de Vries
Daar werd iets groots verricht 83

Auteursgegevens bij NEM-3, 2002 84

Jerzy Koch. *Multatuli w Polsce. Próba historycznoliterackiej analizy przebiegu recepcji na przełomie XIX i XX wieku*. Neerlandica Wratislaviensia XI (AUW No. 2163), 2000. pp. 281. ISBN 83-229-1977-8.

„Schrijf niet over iemand tot wie je geen persoonlijke verhouding hebt” (Stanislaw Brzozowski), zo luidt het motto van Jerzy Kochs dissertatie *Multatuli (1820-1887) in Polen* waarvan de verkorte versie in 2000 bij de uitgeverij Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego verscheen. De auteur heeft zijn proefschrift (1991) gewijd aan de Poolse receptie van deze vermaarde schrijver, in de periode rond de eeuwwisseling toen hij in verschillende landen in de belangstelling stond.

Jerzy Koch beklemtoont dat Multatuli model staat voor een schrijver die zijn sociale betrokkenheid voortreffelijk en suggestief wist te combineren met de esthetische kwaliteiten en de meesterlijke structuur van zijn werken. Niet zonder belang is voor hem het feit dat de receptie van de Nederlandse letterkunde in Polen nog steeds een niet-onderzocht onderwerp is.

Als uitgangspunt voor zijn historisch-literaire analyse neemt hij twee linguïstische termen, ontleend aan Frans van Coetsem (1988), die onderscheid maakt tussen *imposition* ('source language activity') en *borrowing* ('recipient language activity'). Beide begrippen hebben betrekking op een fenomeen, namelijk de wederzijdse werking van twee talen waarbij *borrowing* de invloed beschrijft van de taal die wij minder goed beheersen op de taal die wij beter kunnen hanteren. *Imposition* stelt de omgekeerde situatie voor.

De auteur verzet zich vervolgens tegen de klassieke benadering die de receptie van buitenlandse literatuur als uiting van het bovengenoemde *borrowing* beschouwt en pleit voor een accentverschuiving, namelijk van 'overnemen' naar 'projecteren' (*imposition*). Deze 'dynamische' aanpak impliceert dat de *actieve* rol van de ontvangers en hun bewuste perceptie in die beschouwingen centraal staan. Bovendien wordt er een nauw verband verondersteld tussen de receptie van buitenlandse letterkunde en het literaire besef van een tijdperk bij de percipiënten. De auteur doet vervolgens onderzoek naar een bepaald literair klimaat rond de eeuwwisseling dat de Multatuli-receptie in Polen vergemakkelijkte en analyseert enkele elementen van literaire communicatie geïntroduceerd door de vertalingen van zijn werken.

Het is trouwens opvallend dat de belangstelling voor Douwes Dekker vanuit het Duitse taalgebied naar Polen kwam overwaaien. Jerzy Koch geeft toe dat het historische receptie-onderzoek in Polen op lastige 'buitenliteraire' moeilijkheden stuit vanwege het gebrek aan een complete en grondige bibliografische verkenning van die periode (veel boeken- en tijdschriftencollecties werden namelijk tijdens de oorlog verwoest). Om die praktische reden kan de Multatuli-receptie nooit volledig worden gereconstrueerd. Niettemin tracht hij een zo compleet mogelijk beeld te geven van zowel deze receptie als van de tijd rond de eeuwwisseling die op zich al een heel aantrekkelijke periode voor een onderzoeker is en – door haar 'veelkleurigheid' – allerlei interpretatiemogelijkheden biedt.

– Iwona Piotrowska

ROZENBERG
Publishers

ISSN 0047-9276